

*У Пекину одржана војна парада у част
70. годишњице завршетка Другог светског рата*

Историја ће забележити да је 2015. била година у којој су одржане две велике војне параде, које су обележиле још један јубилеј од завршетка Другог светског рата. Поред дефилеа руских оружаних снага у Русији, 9. маја, којом је обележена капитулација фашистичке власти у Немачкој, у Пекину је, 3. септембра 2015. године, одржана војна парада у част 70. годишњице

победе кинеског народа у рату отпора Јапану и поводом завршетка Другог светског рата. Повод за ову параду било потписивање „Акта о безусловној капитулацији Јапана”, 2. септембра 1945. године, на америчком бојном броду „Мисури” у водама Токијског залива. Тиме је стављена тачка на Други светски рат и обележено 70 година од победе кинеског народа у народноослободилачкој борби против Јапана.

Према одлуци највиших државних органа, ова земља обично одржава војне параде сваких десет година, на годишњицу оснивања Народне Републике Ки-

Стране земље на паради у Пекину

Међу страним земљама, чије трупе су учествовали у паради, били су Русија, Белорусија, Киргистан, Мексико, Монголија, Куба, Египат, Казахстан, Пакистан, Таџикистан, Камбоџа, Лаос, Фиџи, Венезуела, Вануату и Србија.

Позиву да присуствује тој величанственој манифестацији одазвало се више од 20 шефова држава и влада, међу којима су били руски председник Владимир Путин, јужнокорејска председница Парк Геунхје, генерални секретар УН Бан Кимун и председник Србије Томислав Николић.

не 1949. године. Иако је Кина земља са више хиљада година старом цивилизацијом, и увек је имала снажне војне снаге, савремени начин представљања војне силе исказује се овом парадом као компонента одбрамбених ресурса и као политичка порука.

Овом парадом Кина први пут у историји прославља крај Другог светског рата у Азији.

И ова парада била је, као и московска, спектакуларна манифестација војне снаге, спремности и способности свих компоненти друштва да учествују у одбрани те најмногљудније земље света. Тргом Тјенанмен, пред око 40 хиљада посетилаца, продефиловало је 12 хиљада припадника кинеске војске, представљено више од 500 врсти наоружања и војне опреме, као и 200 авиона. Велику војну параду отворио је кинески председник Си Ђинпинг. Пекинг су надлетали ловци и хеликоптери који су у лету формирали број 70.

Била је то смотра на којој су приказана најновија достигнућа Кине у војној технологији. Страни медији су коментарисали да је парада конципирана тако да представи растућу војну моћ Кине и њену одлучност да постане водећа сила Азије. Међутим, председник Си, пре почетка параде на тргу Тјенанмен у центру Пекинга, поручио је да искуство рата захтева да људи још више цене мир. Потом је нагласио да, без обзира на развој догађаја, Кина никад неће тежити хегемонији, и да нема амбиције да се шири, односно да никада неће другима нанети патње кроз које је она прошла. Те поруке говоре о другачијем виђењу савремених међународних односа. Најава да ће се број војника кинеске армије смањити за 300.000 и војска свести на око два милиона припадника, казује да је Кина свесна својег места на светској сцени и да не жели да прејудуцира своју улогу. Наравно, страни медији су на то додали да ће Кина, ипак, и с тим смањењем бројног стања, и даље остати највећа војска на свету. Уз то, западни аналитичари су нагласили да је ова парада, прва од доласка актуелног кинеског председника Си Ђинпинга на чело државе 2012. године, као и да је то била прилика да се свету прикажу нова достигнућа у производњи оружја, а да се у домаћој јавности учврсти идеја националног идентитета.

Светски медији су забележили и да је парада у самој Кини изазвала изузетан интерес народа, а у домаћим медијима прерасло у национално одушевљење³⁵.

Опречна слика на Западу

О самом наоружању и војној опреми која је представљена на паради у Пекингу коментари су опречни и помало једностранни. Чињеница да се та парада упоређивала са московском не даје потпун приказ те манифестације. Штавише, покушава се указати на зависност кинеске војне моћи од руске војне науке, технологије и производње наоружања.

Нагласци у западним медијима да је на паради уочљив кинески напредак у ракетној технологији, авијацији и покретним платформама за ланси-

³⁵ <http://www.nytimes.com/live/china-military-parade/>

рање ракетних оружја из ваздушног простора, са копна и мора, говори о забринутости западних аналитичара да та технологија већ сутра може да буде квалитетнија и борбено ефикаснија од савезничких сила. Коментарише се и програм нових војних авиона и беспилотних летелица, а од осталог наоружања у првом плану је опремљеност копнених снага. О тенковима и артиљеријском оружју, бродском наоружању и носачима авиона, средствима за командовање и управљање борбеним системима има више написа који истичу новитете, а, наравно, домаћа војна индустрија има посебно место. У тим текстовима наглашава се сарадња кинеске и руске војне индустрије и заједнички пројекти са Индијом и неким другим државама³⁶. Део медија осврнуо се и на способност кинеских војних стручњака да се ангажује и у виртуелној димензији ратовања, представљајући најзначајније делове информатичких система током извештавања о самом току параде³⁷. Страни извештачи оценили су да је на паради представљено чак 84 одсто новог наоружања из арсенала кинеске армије³⁸.

Ешалони на паради

Концепција тока саме параде у Пекингу носила је и мноштво националних специфичности, што је одраз високе самосвести и кинеске традиционалне културе. У споју са суровом и убојитом техником и опремом, представљеним на Паради, то је била значајна особеност те манифестације. У ствари, порука је била јасна – парада је била значајан део тродневног националног славља поводом Дана победе, значајног јубилеја из кинеске новије историје. И десет хиљада голубова, пуштених у небо пре почетка параде, национална музика, заставе, химна, имају своју симболику у том празновању.

Подешалон жена у Кинеској армији

³⁶ <http://www.janes.com/article/53896/china-previews-new-ballistic-missiles-in-practices-for-3-september-parade>

³⁷ <http://www.andrewerickson.com/2015/09/china-military-parade-3-september-2015-your-complete-hardware-and-logistics-guide-updated-version/>

³⁸ http://www.globalsecurity.org/wmd/library/news/china/2015/china-150903-cna01.htm?_m=3n%2e002a%2e1512%2efp0ao04tx3%2e1dzs

Сам ток параде почео је, након смотре јединица и говора председника Си Ђинпинга, прелетом хеликоптера који је носио државну заставу. Затим су летелице формирале на небу број 70, означавајући колико година је прошло од завршетка крвавог рата у том делу света.

Најпре су кренули ешалони ратних ветерана и хероја, међу којима су били и њихови потомци. Следили су стари модели аутомобила који су се користили пре 70 година у рату са Јапанцима, па јединица почасне гарде коју су чиниле и жене војници. То је први пут да су, на некој паради у Кини, учествовале униформисане жене. У колони која се кретала пред посматрачима биле су и јединице које настављају традицију борбених снага из Другог светског рата, међу којима и припадници хероја из „сто пукова за борбу ножевима”, снаге за ноћна и заседна дејства, герилци из јужне Кине и хероји војне полиције.

Након тих ешалона маршевским кораком испред главне бине прошли су припадници страних војски. То су биле јединице Авганистанске војске, Белорусије, Камбоџе, Кубанске револуционарне армије, тим египатских оружаних снага, војске Фиџија, Казахстана, Киргистана, Лаоса, Мексика, Монголије и Републике Србије. Док је бини прилазио строј војника гардијске јединице Војске Србије (Тјенанменом је заставу Србије пронео мајор Владан Ђировић), коментатор кинеске телевизије је истакао велики допринос Срба у победи у Другом светском рату и велика страдања под нацистима, а посебно у квислиншкој творевини, тзв. НДХ. Позив за учешће у паради је признање Војсци Србије, као достојном наследнику славних ујединитељских и ослободилачких традиција Краљевске војске, Југословенске војске у отаџбини и НОВЈ. Данас Кина исказује солидарност са српским народом и војском и кроз донације за потребе Министарства одбране и Војске Србије, укључујући и помоћ након катастрофалних поплава 2014. године.

Српски гардисти на Паради победе у Кини 2015. године

Иза њих продефиловали су војници Таџикистана, као и тихоокеанске државе Ванату, Венецуеле и Руске федерације.

На почетку параде Кинеске народне ослободилачке војске биле су јединице копнених снага, предвођени оклопним борбеним возилима, оклопним транспортерима и другим амфибијским возилима, као и друга оклопна неборбена возила. Публика и гледаоци бројних медија широм света имали су прилику да виде и најновије моделе противтенковских ракета, самоходну артиљерију, возила јуришних и других јединица. Посебно место заузимала су борбена средства и возила противтерористичких јединица.

Док су дефиловале снаге копнене војске, изнад трга летели су борбени авиони.

У наставку колоне уследиле су снаге за дејство по летелицама и противракетне одбране јединице.

Трећи ешалон чиниле су поморске одбрамбене снаге са најновијим противбродским пројектилама дугог домета. Ешалон је био подељен на неколико целина у којима су доминирале ракете које се користе за дејство брод-брод и за дејство са обале по бродовима.

У четвртом ешалону дефиловале су стратешке одбрамбене снаге са конвенционалним ракетама кратког домета. У следећем подешалону представљене су конвенционалне ракете дугог домета, међу којима су били и новији модели противбродских ракета. Трећу целину сачињавале су конвенционалне ракете земља-земља дугог домета. Најзначајнији део ешалона представљале су балистичке ракете са нуклеарним и конвенционалним бојевим главама.

На паради је приказано десетак ракета дугог домета.

Кинески војни стручњаци су веома поносни на своје снаге за информатичку подршку трупа, па је пети ешалон био конципиран од тих јединица. Међу опремом представљен је и радар за рано упозоравање. Посебну пажњу изазвала је најновија кинеска беспилотна летелица, али и опрема и информациони системи за командовање јединицама и савремену везу.

Следиле су јединице са опремом за логистичку подршку, међу којима савремено опремљен медицински тим.

Значајније наоружање и војна опрема

Међу најзначајнијим оружјима приказан је пројектил Донгфенг-21Д (DF-21D/CSS-5 Mod 4 - 东风-21D (DF-21D/ CSS-5国防部4), са радарским навођењем бојеве главе³⁹. Наглашено је да је то ефикасно оружје против страних носача авиона у региону. Реч је о противбродској ракети дугог домета типа LARS (Long Range Anti-Ship Missile-长程反舰导弹⁴⁰). У тактичко-техничким подацима пише да је домет те ракете од 3300 до 3500 км, док западни медији наводе да је од 1770 до 2150 км⁴¹. Кинески медији ту ракету

³⁹ [хттп://спутникневс.цом/милитари/20150806/1025479997.хтмл](http://спутникневс.цом/милитари/20150806/1025479997.хтмл)

⁴⁰ <http://baike.baidu.com/subview/10362930/10533149.htm>

⁴¹ <http://www.globalmil.com/Military/News/China/2010/1114/271.html> - Range Confusion 射程混乱
The unclassified ranges of Chinese DF-21 versions published by the U.S. intelligence community are 1,770+ km (1,100+ miles) for the two nuclear versions (DF-21, CSS-5 Mod 1; and DF-21A, CSS-5 Mod 2). The DF-21A appears to have an extended range of 2,150 km. The dual-capable

називају „превозник убица”. Сама ракета израђена је у четири верзије 东风-21 (CSS-5 Mod-1), 东风-21A (CSS-5 Mod-2), 东风-21C (CSS-5 Mod-3) и 东风-21D (CSS-5 Mod-4), а може да носи две бојеве главе, које могу бити и пуњене класичним и нуклеарним експлозивом⁴². Ракете овог модела почеле су да се тестирају још 1985. године, али су се детаљнији прикази почели појављивати у војној литератури 2010. године, када су изазвале посебну пажњу западних војних аналитичара. Наравно, сврха анализа била је да се процени колико те ракете могу да угрожавају западне тихоокеанске поморске војне снаге⁴³. Наводи се да је прецизност погађања циљева 200–300 м и да се може користити само за стратешка дејства. Међутим, каснији подаци казују да ракета има два система за навођење, један радарски, а други оптички, што омогућава прецизније погађање циљева на води. То значи да погодак једне такве ракете може да потопи велики брод или носач авиона. Ракета има двостепени мотор на чврсто гориво⁴⁴. За везу се користи најсавременија електронска опрема, отпорна на ометање и дејства пулсног оружја.

Protivbrodska raketa DF-21C na pokretnoj platformi, za koju se naglašava da je namenjena za dejstvo po protivničkim nosačima aviona

„conventional” DF-21C has a maximum range of 1,770 km, and the yet-to-be-deployed DF-21D anti-ship missile has a shorter range of 1,450+ km. Private publications frequently credit the DF-21D with a much longer range (CSBA: 2,150 km; sinodefence.com: 3,000 km).

⁴² <http://mil.eastday.com/m/20100608/u1a5249689.html>

⁴³ <http://war.163.com/10/0608/09/68L7A0G700011MTO.html?f=jsearch>

⁴⁴ <http://mil.huanqiu.com/observation/2013-12/4676469.html>

Такође, у западној штампи наводио се податак из 2010. године да Кина највероватније има 60 до 80 таквих ракета и да су распоређене у седам ракетних бригада Другог артиљеријског корпуса.

За ракету модел Донгфенг-21Д (ЦСС-5 мод-4) напомиње се да је постављена на најновији модел маневарског возила на којем се налази и терминал са системом навођења. То је, наглашава се, прва јединствена варијанта у свету мобилне платформе са лансером ракете и системом навођења.

У коментарима се наводи и то да је Кина још 2010. године развила крстареће и противсателитске ракете, за које се верује да имају брзину десет пута већу од брзине звука.

Кина поседује и интерконтиненталну балистичку ракету Донгфенг-41 (DF-41) 东风-41, која је саставни део најнапреднијих система стратешког нуклеарног ракетног система те земље. Реч је о ракети са тростепеним мотором, којим постиже максимални домет до 14.000 км. Управљачки систем ракете може да коригује путању, а користи се и рачунар са системом за инерцијално управљање и навођење. Тиме се обезбеђује висока тачност погађања циљева.

Оклопно-механизоване снаге

Наравно, као и на свим парадама оклопно-механизовани ешалон представљали су тенкови и амфибијска возила. На челу су били најновији модели тенка (Type-99A2 - 俄称中国99A2) који је развијен усавршавањем тенка ЗТЗ-98⁴⁵ за који је наглашено да је оклопно борбено возило треће генерације. Усавршена је и осавремењена конструкција, оклопна заштита, повећана ватрена моћ, а унапређени су дигиталном технологијом системи везе, као и компоненте за осматрање и уочавања циљева, односно навођење ватре. Током параде спикер је наглашавао да су сви системи унапређени софистицираним електроником и савременим уређајима. Тенк је развијен у „Институту 201”, прототип је израђен у „Фабрици 617” из конзорцијума „Норинко” (Norinco), где се наставила серијска производња. Према кинеским изворима произведено је око 600 ових тенкова у варијантама А1 и А2.

Иако је настао на основи Т-72М, кинески стручњаци изменили су конструкцију, па се може рећи како је ово потпуно нови тенк који је настао као плод развоја домаћих стручњака. У њему су спојена сва добра искуства, а и технологије Истока и Запада.

Тенк ЗТЗ-99 је наоружан топом ЗТП98 125 мм, са глатком цеви. Топ је израђен у домаћим фабрикама од отпорног челика методом фретовања (под високим притиском). Према кинеским изворима, висок притисак барутних гасова у цеви избацује пројектил већим почетним брзинама за 30 одсто од других топова тог калибра. Специјалним техникама цев је чвршћа и отпорнија на вибрације и савијање при гађању у покрету. Уједно је тзв. живот цеви повећан са 350 на 700 пројектила. Топ је испитиван у две фазе. У првој је испалено 200 пројектила, а у другој 760, како би се постигли валидни резултати поузданости и издржљивости. Брзина паљбе је 8 пројектила/мин у аутоматском режиму или 1–2 ако се топ пуни ручно.

⁴⁵ <http://chinaexaminer.bayvoice.net/gb/truth/2015/10/04/178544.htm>
曝北京阅兵罕见一幕：王牌坦克彩排时死火.html

Кинески тенк ЗТЗ-99

Борбени комплет чине три врсте пројектила – тренутно-фугасна граната разорно парчадног дејства, панцирно и поткалибарно зрно. Из цеви може да се лансира и ласерски вођена противоклопна ракета развијена по лиценци руског Рефлекса. Кинески поткалибарни пенетратори израђени су од тешких метала (W,Fe и CU, или W,Fe и Ni).

Почетна брзина пројектила износи 1780 м/сек, а пробија оклоп дебљине од 850 мм, под углом 90 степени, на 2000 метара. Други тип пројектила од осиромашеног уранијума има пробојност од 960 мм РХА челика под истим условима. Наравно, подаци се разликују, посебно због тога што се ова муниција такође усавршава и прилагођава савременим условима на претпостављеном фронту. Иначе, о самом тенку ЗТЗ-99А2 није саопштено много званичних података ни током параде ни у медијима који су пратили ту манифестацију.

Тенк ЗТЗ-99А опремљен је турбо-дизел мотором са 1500 коњских снага, са интегрисаним хидрауличким механичким мењачем. Побољшан је и оклоп; то је једини тенк на свету са изузетно дебелим оклопом куполе. На предњем крају тенка уграђен је и додатни оклоп.

У тенк су уграђени савремени системи за управљање ватром модел-99А који обезбеђују и аутономно отварање ватре по уоченим циљевима. Овај тенк је равноправно, у мноштву других, учествовао на тенковском такмичењу у Русији 2015. године. За то оклопно борбено возило кажу да има најбоље три компоненте сваког тенка: мобилност, заштиту и ватрену моћ, што га чине најквалитетнијим савременим оклопним борбеним возилом светске класе.

Поред представљања тенка у ешалону су били и амфибијски оклопни транспортери, међу којима један најновији модел ЗБД-04 (步兵战车_百度百科)⁴⁶ из састава 42 копнене механизоване дивизије. Пешадијско борбено возило

⁴⁶ <http://baike.baidu.com/view/6083029.htm>

ЗБД-04 чине шасија на гусеницама коју су развили кинески војни инжењери. У шасију је уграђен предњи мотор, носи куполу са наоружањем, а у задњем делу је простор за седам војника. Тело шасије израђено је од легуре алуминијума, због чега је возило лакше. Предњи угао нагиба шасије је велики, што овом оклопном возилу пешадије даје добар балистички облик. Каросерија је висока, па је возило опремљено великим амортизерима. За кретање по води користе се два мотора са воденим млазом при дну задњих врата.

Амфибијско возило пешадије ЗБД-04

На куполи се налази топ калибра 100 мм и аутоматски топ калибра 30 мм. С леве стране топа спрегнут је митраљез калибра 7,62 мм. Ово борбено возило пешадије наследило је карактеристике и облик претходних модела. Бочне стране су вертикалне, а позади су врата за улазак у путнички простор. Мотор, који је уграђен на предњој страни возила, преноси погонску снагу на задње точкове који покрећу гусенице. Командир возила и нишанџија су у куполи, а возач у предњем делу возила, мало испред и с леве стране куполе. Отвори за посаду покривени су поклопцима на којима су три перископа. Са стране возила налазе се отвори за осматрање.

СПЕЦИФИКАЦИЈЕ ЗА ВОЗИЛА НА ПЛАТФОРМИ ЗБД-04/W3502/ВН11	
Произвођач: NORINCO China North Industries Corp.	
Тип: Оклопно борбено возило	
КАРАКТЕРИСТИЧНИ ПОДАЦИ	Вредност
Посада	2
Број војника које превози	7
Маса (кг)	21500
Дужина (мм)	7520
Ширина (мм)	3300
Висина (мм)	2530
Клиренс (мм)	450
Макс. брзина на путу (км/час)	70
Макс. брзина на води (км/час)	13
Оперативни домет (км)	400
Прелази ров дужине (мм)	2500
Савлађује препреке висине (мм)	750
Снага мотора (Кс)	450
Број комада у ОС	500

Од осталог наоружања и опреме са обе стране топа, на предњој страни куполе налазе се комплекти од по три лансера димних граната.

Размак између шест тачкова омогућује уравнотежен ход самих гусеничних чланака, а од дејства противоклопних граната гусенице штите пластичне траке. За погонске тачкове карактеристично је да су други и трећи нешто ближи од осталих.

Ово оклопно возило се користи у борби заједно са тенковима који се крећу у првој борбеној линији и њихов топ није предвиђен за дејство против треће генерације тенкова.

У јединици која је представљала снаге за противваздухопловну заштиту трупних снага и значајних објеката по дубини територије налазили су се и самоходни противавионски топови 35 мм ЗСУ „Cheetah-1A2” са топовима ознаке ТСАМТО35 мм. Произведени су по немачкој лиценци и имају назив Гепард-1А2. Ово самоходно противавионско борбено возило продато је и бразилским оружаним снагама. Предвиђено је да се, након тестирања, ово самоходно наоружање уведе у 11 противавионских батерија. Намера је да се тиме постигне слојевитост одбране од борбених дејстава из ваздушног простора.

Систем противоклопних ракета „Црвена стрела 10” наоружан новим моделима пројектила, постављен на шасију пешадијског оклопног возила ЗБД-04А

Новину у оружјима за противавионску одбрану представљао је самоходни систем за одбрану од дејстава из ваздушног простора „Црвена застава-6А” HQ-6A (红旗6A), кратког домета. Речено је да је то веома ефикасно ново оружје за заштиту артиљерије од напада из ваздушног простора. Овај систем развијен је као део породице кинеских противавионских оружја ЛИ-60/ПЛ-

10/ХК-6/6Д/64/НЗ-10. Целокупни систем састоји се од четири камиона са радарима (претраживачки/осматрачки радар/за праћење циљева/ радар за управљање нападним дејствима), један камион носи генераторе за напајање, а на једном се налазе дизалице за постављање ракета на лансере. Сама ракета директно је изведена из верзије ПЛ-11 ваздух-ваздух. Систем наликује, каже западна штампа, на италијански „Aspida” који лансира ракете из контејнера. Кинески систем HQ-6 користи шине. Пројектил има масу 600 кг, дужине је 5,99 м, пречник 134 мм, распон крила 1,23 м, а лети брзином од 1 маха. Максимална брзина лета је 150 метара у секунди, максимално преоптерећење при маневрисању 5 г, а прецизност дејства 5 до 40 метара.

Самоходни топовски систем за противракетну одбрану
„Црвена застава-6А” HQ-6А

У колони борбених возила налазио се и противтенковски самоходни систем „црвена стрела” (Red Arrows 10 红箭10) наоружан новим моделима пројектила, постављен на шасију ZBD-04A (步兵战车_百度百科) пешадијског борбеног возила. На возило је уграђено осам ракетних контејнера и оптички напредни нишански уређаји. Ракете се наводе помоћу специјалног влакна и инфрацрвеног светлосног снопа којим се озрачава циљ. Систем оптичког праћења омогућава да се дејствује и по циљевима који су скривени иза димне маске. Ракета лети надзвучном брзином 10 пута већом од брзине звука. Ефективан домет је 10 километара. Може се користити за дејство против свих врста оклопних борбених возила, хеликоптера и неких јако утврђених циљева. За овај ракетни систем кажу да поседује веома напредне борбене перформансе и због тога је распоређен у механизоване дивизије, где је намењен да подржава тенкове и пешадијска борбена возила у борби. Наводи се да овакву врсту противоклопних средстава још увек не поседују ни оружане снаге САД и Русије.

Од артиљеријских класичних оруђа у парадном строју виђена је фамилија самоходних хаубица ПЛЗ-05, калибра 155 мм. За то оруђе наглашено је да представља кичму копнене војске, а први пут представљено је на паради 2009. године. Као муницију користи вишенаменске цилиндричне гранате. Са класичном гранатом домет је до 30 км, а новоразвијена ракета продуженог домета са ракетним пуњењем може да се испали и на даљину већу од 60 км. Саопштено је да се развија пројектил који ће моћи да се избаци и на даљину од 100 км. При томе се користи сателитски навигациони систем навођења. Тачност погађања износи до 20 метара. Сва возила са хаубицама ПЛЗ-05 опремљена су сателитским навигационим системом са дигиталним планшетама. У њих је уграђен и најновији модел артиљеријског комуникационог система, који обезбеђује брзо отварање ватре при подршци оклопно-механизованих јединица током борбених дејстава.

Кинеска самоходна хаубица ПЛЗ-05 калибра 155 мм

Развој овог артиљеријског оруђа почео је још 1996. године, а хаубица је произведена 2005. и након завршеног опитовања уведена у наоружање кинеских артиљеријских јединица. Укупна маса износи 35 тона, дугачка је 11,60 м, широка 3,55 м, а посаду сачињавају четири војника. Основно оружје је топ 155 мм, а секундарно митраљез.

Од осталих компоненти хаубица има систем за аутоматско пуњење 2Ц-19 који обезбеђује да се испали 8 пројектила у минути. Новијим модификацијама обезбеђено је да брзина паљбе износи 10–12 граната/мин.

У возило је уграђен ваздушно хлађени турбо-дизел мотор 8В150 од 800 коњских снага. Однос снаге и масе износи 22,85 КС/тона. Има торзиони систем вешања. Укупни борбени радијус је 550 км, при брзини од 55 км/час. Топ 155 мм произведен је 2005. године.

Конструкција тела самоходног возила и купола начињени су од завареног челика и чине веома чврст оклоп, који може да издржи дејство пробојног зрна калибра 14,5мм испалено са даљине 100 м, као и да издржи дејство све врсте панцирне муниције калибра 7,62мм. С унутрашње стране оклоп је ојачан кевларом. Возило је, такође, опремљено са три система који штите од нуклеарних и биохемијских дејстава, има противпожарни комплет који реагује на појаву ватре у времену од 0,2 секунде. На возилу су систем за одбрану од долазећих противтенковских ракета и лансери пројектила за задимљавање. На оклоп се може монтирати и систем контејнера за активну противракетну заштиту. Све то обезбеђује високу стопу преживљавања овог оруђа у борби. Објављен је и податак да је до 2013. године Кинеска народна армија имала у свом наоружању око 300 самоходних хаубица ПЛ30-5.

Вишецевни бацач ракета „Стражар ВС-64”

На паради је продефиловало и више модела вишецевних бацача ракета. Међу запаженим био је модел „стражар ВС-64” (Gardijan -64 卫士-64) дугог домета са пројектилама за прецизно дејство, међу којима су и противбродске ракете. Овај систем развијен је у Институту за ваздухопловну науку и технологију, као серија сличних оруђа типа ВС серија. У новијом моделу користи се инерцијално/ГПС и навођење помоћу широкопојасних пасивних радара. Такав вишецевни ракетни систем намењен је за дејство по противничким командним центрима, складиштима, ракетним и артиљеријским положајима, аеродромима, ратним инсталацијама и погонима војне индустрије, али и по значајним тачкастим циљевима. У обалном појасу може се користити за дејство по пловним објектима.

Крајњи домет ракета овог система је 280 км. Пречник пројектила је 300 мм, а у бојевој глави је систем за контролу параметара лета у осам смерова. Време припреме система за дејство је 8–9 минута, а након дејства покретан је за неколико минута. Ракета има бојеву главу у коју могу да се сместе и касетне бомбе или до 200 кг класичног експлозива високе разорне моћи. Једна од најчешће коришћених бојевих глава је ракета модел ИЈ-83 са 180 кг, домета 280 км. На телу ракете налазе се крила која омогућују прецизност дејства. Мотор се може контролисати током лета. За навођење има сопствени ГНСС систем који користи ГПС и ГЛОНАСС податке. Коришћење тог система омогућава да се вероватноћа грешке смањи до 30 метара. Међутим, навођењем помоћу радара обезбеђује се тачност погађања у радијусу 10 м, на даљини од 280⁴⁷. Међу подацима о том оруђу наводи се да је веома ефикасно и за дејство у урбаним дејствима због своје прецизности и могућности самоподешавања путање према предефинисаним подацима о циљу.

Кинеска војска поседује и вишенаменске вишецевне бацаче ракета ВС-1, ВС-1Б, ВС-2 пречника и до 600 мм.

Једно од тих вишецевних самоходних бацача ракета представљено је и 2015. године на сајму наоружања у Абу Дабију, где су посебно место заузимале ракете модела АР-3, промера 300 мм и 370 мм. Возило носи 12 или 10 комада. Домет тих ракета је, такође, 280 км. У бојеву главу може се сместити портабл противоклопна невођена муниција, као и тзв. противперсоналне мине за чишћење минских поља⁴⁸. Домет ракета са таквим пуњењем је 140 км, а опремљене су са ГПС и инерцијалним системом навођења.

Кинеска беспилотна летелица

Кинеска беспилотна летелица „Тsaihun-5” (Caihong-5 или CH-5 彩虹-5 – преводи се и као „дуга – rainbow”) служи за стратегијска извиђања и контролу територије. Објављено је да је прво тестирана у провинцији Гансу на северозападу земље и да је лет трајао 20 минута.

Кинеска беспилотна летелица „дуга-5” (Caihong-5 или CH-5)

⁴⁷ http://bbs.tiexue.net/post2_9149058_1.html

⁴⁸ http://www.defenceweb.co.za/index.php?option=com_content&view=article&id=40814:a-bot-that-protects-against-ant-personnel-mines&catid=50:Land&Itemid=105

Распон крила те летелице је 20 метара, према најновијим подацима може да лети у ваздуху до 30 сати, а домет јој је око 5.000 км.

Максимална полетна маса летелице је три тоне. Опрема и уређаји тешики су 900 килограма. За летелицу се каже да, поред извиђања, може да изводи борбена дејства на тлу, али и нападе на циљеве на средњим и ниским висинама.

Према извештајима иранске штампе, ова летелица је коришћена на простору те државе, против снага тзв. ISIS⁴⁹, тако да су њена тактичко-техничка својства проверена у борбеним дејствима.

Претходна верзија те летелице ЦХ-4 развијена је и произведена под надзором Кинеске корпорације за ваздухопловну науку и технологију (Casc), а њеним усавршавањем добијена је летелица ЦХ-5. Ова беспилотна летелица може да носи наоружање масе до 350 килограма, укључујући ласерски-вођене ракете ваздух-земља „Lan Jian 7” 兰箭 7 (плава стрелица 7), ласерски навођене пројектиле ТГ100/ИНС и ГПС вођене бомбе. Поред тога, може се наоружати противтенковским ракетама AP-1/XJ-10. Предвиђена је употреба са великих висина на копну и мору, а борбено дејство може да реализује са висине од 5.000 метара. Беспилотна летелица ЦХ-5 има електро-оптичке сензоре у куполи која се увлачи током лета.

Летелицом се управља преко тзв. даталинка са контролне станице. У контролној станици су два оператера. За контролу лета, поред ГЛОНАСС и ГПС система користе се и сателитске комуникације.

Небо пуно авиона

Ваздухопловни ешалони

Ешалон борбених и неборбених авиона, који је пролетео изнад трга Тјаннанмен, предводили су тзв. кинеске летелице за рано упозоравање, управљање борбеним дејствима и контролу у ваздушном простору. Следећи део ешалона сачињавали су авиони за патролирање изнад поморских пространа, затим бомбардерски подешалон и летелице за снабдевање горивом у ваздушном простору. Својим реским звуком небом су прелетела и два подешалона борбене авијације – летелице које узлећу са носача авиона и подешалон кинеских хеликоптера.

Након прелета за њима је пуштено седам хиљада голубова мира.

Небо над тргом Тјаннанмен прелетело је више формација бројних борбених авиона. Најпре су представљени КЈ-200 летелица са системима за рано упозоравање и контролу ваздушног простора у пратњи радарског авиона који је уједно и командни центар И-8Ј и радарског авиона И-9ЈБ⁵⁰.

⁴⁹ <http://thediplomat.com/2015/10/revealed-chinese-killer-drones-in-iraq/>

⁵⁰ http://www.weixinyidu.com/n_2079775

Формација кинеских авиона за рано упозоравање

У наставку ваздухопловног ешалона представљени су бомбардери В-6 и његова побољшана верзија В-6К, као једно од најзначајнијих стратешких оружја Кине. Пратио их је побољшани модел авиона Х-6К, са турбомлазним мотором. Та летелица, која има посаду од три пилота, може носити до четири крстареће ракете, а њен борбени радијус износи више од 2000 километара. Новија верзија може да носи до шест крстарећих ракета, борбени радијус износи 4000 километара и опремљен је савременом опремом која подиже њену укупну борбену ефикасност. Поред нових мотора на летелици В-6К усавршен је радар за управљање ватром и савременијом верзијом уређаја за сателитски навигациони систем. Такође, обезбеђена је и сателитска комуникација.

Кинески АВАКС КЈ-2000

Виђено само 12 одсто старије технике

Кинески медији су саопштили да је на паради представљена најновија борбена техника и наоружање и да је учествовало само 12 одсто већ виђених старијих борбених система, опреме, оруђа и оружја.

Кинески АВАКС, авион за осматрање, вођење борбених дејстава, навођење и командовање војним снагама у ваздушном простору КЈ-2000, за који су многи на Западу говорили да је копија руског ИЛ-76, имао је своје запажено место на кинеском небу, међу осталим борбеним и транспортним летелицама.

Међутим, када се анализирају способности и тактичко-техничке ка-

рактеристике тог авиона за рано упозоравање, контролу неба и управљање борбеним дејствима у ваздушном простору, добија се сасвим друга слика. Та летелица поседује радаре раног упозоравања у рангу најсавременијих сензорских уређаја те врсте у свету. Наиме, у куполи изнад летелице смештена су три радара великог домета, веома прецизне детекције, способна да разликују бројне финесе међу циљевима у ваздушном простору и веома једноставна за коришћење. Кина је, својевремено, користила модификоване транспортне авионе И-8 за осматрање и контролу ваздушног простора, те је уложила значајан напор да развије модеран пандан америчком АВАКС-у, као и да га опреми уређајима и средствима који могу да парирају сличним летелицама Запада. Поред осталог, објављен је податак да КЈ-2000 може истовремено да прати 500 циљева у ваздушном простору.

Кинески авион за рано упозоравање, контролу и управљање борбеним дејствима у ваздушном простору КЈ-2000

Ако се узме у обзир да су америчка три АВАКС-а 1999. године изнад српског неба могли да прате 600 циљева, те да су уз помоћ система ЈСТАРС покушали да прате и дејство још 400 авиона који су нападали циљеве на земљи, намера је била да се постигне чак и рекорд у праћењу и управљање дејствима 1000 авиона у ваздушном простору. Несумљиво, овај податак је веома респектабилан. Међутим, то што један кинески авион за рано упозоравање може да управља борбеним активностима до 500 летелица у ваздушном простору, податак је који говори о значајном напретку у реалним ваздушним борбеним дејствима. Тиме је Кина показала да има средства за успешну одбрану своје територије и ваздушног простора.

Кинески бомбардер В-6К 轰6К轰炸机, као и друге верзије ове летелице, уз бомбардер Х6К и Х-6Х 轰6H最多仅, такође је запарао небо над највећим пекиншким тргом. Реч је о побољшаним верзијама стратешких летелица

са новим турбомлазним мотором Д-30 који има нижу потрошњу горива. За бомбардер Х-6Х речено је да може понети четири крстареће ракете и да му је тактички радијус 2000 км, док Х-6К може да носи до шест крстарећих ракета, а његов борбени радијус износи 4000 километара.

Поред мотора, на бомбардеру В-6К побољшан је систем радара за управљање ватром, уграђени су нови електрооптички системи, а унапређен је и сателитски навигациони систем. Уједно је осавремењена сателитска комуникација. Унапређења на овим моделима бомбардера омогућују да могу понети прецизно вођене бомбе за блиску ваздушну подршку борбених операција.

Да модерну окосницу кинеске авиације чине авиони J-2 平面Ф2, борбени авион Леопард JX-7 战斗机歼轰-7豹, лаки бомбардер са два мотора, вишенаменски ловци J-10A 打击战斗机J-10A, двоседи J-10C 打击战斗机J-10C, ловци J-11 猎人J-11, међу којима је и ловац Ченгду JФ-17 中国战机成都JФ-17, било је видљиво када су њихови мотори, током прелетања у парадној формацији, оставили своје трагове на небеском своду. Коментатори су само констатовали да је нова генерација борбених авиона у целости показала потенцијале ваздушне флоте НР Кине.

Маневар кинеских ловаца J-11

Укупно је трг Тјананмен прелетело 200 авиона, од чега 10 са системима за рано упозоравање, 151 авион ловачко-бомбардерске авијације, 8 транспортних и шест авиона за снабдевање горивом у ваздушном простору, школске и друге летелице са клипним погоном. Били су распоређени у 12 ваздушних ешалона. Летели су у више обликованих формација као што су огрлица, клин и зврчка⁵¹. Занимљиво је и то да су у тренажним авионима за обуку, за командама летелице, биле жене пилоти⁵².

⁵¹<https://zh.wikipedia.org/wiki/%E9%A6%96%E9%83%BD%E5%90%84%E7%95%8C%E5%BA%86%E7%A5%9D%E4>

Letelice za obuku kojima su upravljale žene piloti

Од хеликоптера на кинеском небу виђени су, летећи у стреластим формацијама попут ждралова, Ми-17В-5 中国的 Ми-17В-5, као и верзије В-70 Apache хеликоптера из такозване кинеске верзије, кинеска верзија Cobra ВЗ-10, 19 и ВЗ, ВЗ-9, З-8 хеликоптера и други модели⁵³. Хеликоптер Ми-17 В5 је вишенаменска летелица са веома великом способношћу вертикалних маневара и представља побољшану верзију руског хеликоптера Ми-8. Посебна особина му је да је пројектован и поседује побољшане способности за лет на великим висинама, као и у веома топлим временским условима, чак и када је оптерећен са 3.000 кг терета. Ми-17 се разликује од Ми-8 по додатним филтерима за ваздух у турбина. За погон је уграђен ТБ-3-117А турболифт мотор. Са стране тела летелице налазе се резервоари у које стаје 3.700 л горива. Ефикасна максимална висина лета тог хеликоптера је 3950 м, али најбоље летне карактеристике показује на висини 1760 м. Посебна верзија подешена је за коришћење у морнарици.

Хеликоптер З-8 (Changhe Z-8КА – Zhao 直-8-编辑) развијен је у Кинеском институту за хеликоптерске машине ChangHe са француским произвођачем хеликоптера SA321 Super Hornet, а полетео је 1985. године. Коришћен је у морнарици, а осавремењен је 2007. године новим системима за контролу лета, навигацију, везу и осматрачким уређајима.

B8%AD%E5%8D%8E%E4%BA%BA%E6%B0%91%E5%85%B1%E5%92%8C%E5%9B%BD%E6%88%90%E7%AB%8B60%E5%91%A8%E5%B9%B4%E5%A4%A7%E4%BC%9A

⁵² <http://news.qq.com/a/20091001/005851.htm>

⁵³ http://www.weixinyidu.com/n_2104006

Од борбених хеликоптера небом је летела група типа 武直10, чије укупне перформансе се упоређују са европском летелицом „Тигар” или америчком АХ-64 „Апач”. Та летелица први пут је представљена 2012. године на Зхухаи ваздухопловном митингу. Ова летелица има ознаку З-10 или ВЗ-10, и представља класичан јуришни хеликоптер развијен у Народној Републици Кини. Намењен је првенствено за против-тенковска дејства у непосредној линији фронта. Такође, наоружан је и ракетама ваздух-ваздух. Основни борбени комплет подразумева ракете модел ТИ-90 ААМ. Максимална брзина лета тог хеликоптера је 300 км/х, долет 820 км, маса му је 5540 кг, дужина: 14 м, а покреће га снажан турбо-мотор ПТ-6 канадске производње, снаге 1400 КВ. Максимална висина лета је 6400 м. Тело хеликоптера начињено је од композитних материјала, а намењен је за употребу у екстремним временским и борбеним условима⁵⁴. Летелицом управљају два члана посаде.

Кинески борбени хеликоптер ВЗ-10

⁵⁴ <http://war.163.com/11/0211/14/6SKC82F000014J0G.html>

Од наоружања на хеликоптеру, испод самог носа, уграђена је нека од верзија топова 23 мм, 25 мм или 30 мм 2А72. Поред тога, наоружан је аутоматским бацачем граната 30/40 мм, као и митраљезом 14,5 мм Гатлинг. Од ракетног наоружања може да користи пројектиле 57 мм или 90 мм и то 16 противтенковских ракета ваздух-земља „Црвена стрела” тип 8, 9 и 10, Ти-90 ваздух-ваздух, до четири пројектила за дејство по летелицама модел „Пе-рак-5”, односно „Гром” 7 и 9. За нишањење има уграђен савремен радарски систем, опрему за ноћно дејство, систем заштите кабине БМ/КГ300Г, осматрачки систем К3900 и систем за противелектронска дејства ИХ-96.

Други борбени хеликоптер, који је представљен на паради, јесте ВЗ-19 解放军З-19直升机⁵⁵. Наменен је за дејство по тенковима и другим тешко оклопљеним циљевима и представља основни кинески савремени јуришни борбени хеликоптер. У кокпиту су два пилота, а разликује се од других модела по томе што има ротор у репу хеликоптера. Први лет те летелице забележен је у мају 2011. године. И овај хеликоптер је у првој верзији био опремљен мотором ПТ6Ц-76Ц произведеним у Канади.

Као и модел ВЗ-10 поседује исто наоружање. Међутим, његово уско тело и веома повољне аеродинамичке особине чине га способнијим да успешно маневрише у ваздушном простору у току борбених дејстава, па је употребљивији на фронту, у борби са противничким оклопним и другим борбеним возилима. На трупним подвесима носи по осам противтенковских пројектила и два бацача граната.

Пешадијско наоружање

Копнене пешадијске снаге Кинеске армије са савременим наоружањем и опремом

⁵⁵ http://www.360doc.com/content/13/0711/10/1630322_299124795.shtml

Иако пешадијско наоружање и опрема војника нису били у првом плану, уочено је да су војници носили неколико новијих модела кинеске производње. Већина војника носила је пушке „тип 95Г” 式步枪95Г⁵⁶. То су јуришне пушке ергономски прилагођене кинеским навикама у коришћењу те врсте оружја. Ову пушку подједнако могу користити и леваци и дешњаци. Препознатљиве су по томе што имају дршку с горње стране за ношење, на коју се могу поставити уређаји за ноћно и дневно нишањење. Механизам је начињен по тзв. „булпуп” систему покретања механичких делова под притиском гаса испаленог метка. Калибар је 5,8 мм. Иначе, кинеска војна индустрија развила је метак калибра 5,8 мм са челичном чауром, дужине 61 м. У магацин пушке стане 30 метака.

Кинеска пушка 95Г калибра 5,8 мм

Приказани су и митраљези КББ-95 ЛМГ机枪轻机枪КББ95, КЈИ-88机枪КИ-88, снајпер КБУ-88 狙击手88式狙击步枪, полуаутоматски пиштољ Тип 92 5,8 мм 半自动手枪92式5.8毫米. Сва оружја су унифицирана у калибру 5,8 мм.

Од бацача граната виђен је модел 35 мм Тип 95 榴弹发射器 35毫米95式, са максималним дометом 360 метара, као и КЛГ91Б-35 бацач граната 榴弹发射器КЛГ91Б-35 мм.

Општи је утисак да је парада у Пекингу, одржана 3. септембра 2015. године, била веома импресивна. Пажљиво изабраних десет модела тешког наоружања, на пример, указују на то да су кинеске војне снаге опремљене и оспособљене за савремена борбена дејства, посебно на копну, где оклопно-механизоване јединице захтевају велику покретљивост, снажно и убојито ватрено дејство, велику прецизност погађања циљева, способност преживљавања у борби, као и велику отпорност на дејство противника. Само у копненим снагама 84 одсто наоружања и опреме је ново, а највећим делом произвела га је кинеска индустрија. То показује веома велику способност војне индустрије да усваја нове стандарде и да веома брзо уводи и успева да уграђује савремену технологију у постојеће системе наоружања.

И авијација је веома квалитетно оспособљена да брани кинеско небо, захваљујући и авионима који су, по први пут, представљени светској и домаћој јавности.

Коментатори су нагласили да кинески тенкови на паради следе западне стандарде и да представљају оклопна возила између немачког „Леопарда” и америчког „Абрамса”. Посебан је, свакако, упресован активно-реактивни оклоп. Борбена возила пешадије су амфибијских способности и са топовима калибра већим од 76 мм, десантна возила падобранаца врло су модерна, самохотке од 155 мм више личе на америчке него на руску самохотку МСТА. Борбена возила, точкаши 8Х8, први пут представљени, имају топ од 100 или од 105 мм.

⁵⁶ <http://baike.baidu.com/view/1148994.htm>

Када је реч о ракетним снагама, снажан потенцијал је већ сам по себи довољан да одврати евентуалног противника од сукобљавања са овом многољудном земљом. Поморске снаге такође су респектабилне, и у комбинацији са ракетним и ваздухопловним снагама представљају савремени борбени потенцијал у кинеским водама. Највеће изненађење овогодишње параде је опремљеносте Другог артиљеријског корпуса конвенционалним балистичким ракетама Донгфенг-16 средњег домета, Донгфенг 21Д противбродским балистичким ракетама, Донгфенг-26 балистичким ракетама дугог домета и Донгфенг-5Б тешким интерконтиненталним ракетама са класичним и нуклеарним бојевим главама.

Парада је, такође, показала да су кинески војни истраживачки и развојни центри отворени за заједничка истраживања и размену знања са страним компанијама. Речено је да кинеска војна индустрија сарађује са одговарајућим институцијама у више од 50 земаља.

Оно што је признато у штампи јесте да су кинеске ракете и даље тајна за Запад⁵⁷. Неки коментатори су чак нагласили да је после овогодишње параде јасно да Америка више нема војну супериорност у водама западног Пацифика.

Несумњиво, похвале заслужује и увежбаност кинеских војника.

Новина је и то што су сви радарски камиони били тродимензионални, неки и са фазираном решетком, што је технолошки врх. Кинези су први пут показали и своју верзију наоружаних беспилотних летелица. Пролетела су и два типа АВАКС-а, један класични са радарским тањиром на крову авиона, што је руски или амерички стандард, и други са електронском гредом на крову, по шведским пројектима.

Борбени јуришни хеликоптери дизајнирани су попут западних – „Апача” и „Тигра”. Посебност параде били су и танкери који су горивом пунили најмодерније кинеске ловце. Први пут је јавности представљен и морнарички ловац-бомбардер J-15 са куком за спуштање на носаче авиона. Кина тренутно има један оперативно способан носач авиона „Љаонинг”, иначе бивши совјетски носач авиона, а у изградњи је још један кинеског типа, вероватно нуклеарни.

Парада је конципирана тако да је визуелно и садржајно одражавала дух кинеске нове националне стратегије⁵⁸, објављене у мају 2015. године, у којој се наглашава да ће Кина, у складу са стратешким захтевима, ефикасно одржавати социјалну стабилност, наставити да развија своје снаге за обезбеђење националних интереса и безбедности и борбу против тероризма. Обучаваће се, такође, за учешће у међународним снагама за спасавање и помоћ у катастрофама, пружање хитне помоћи и ваздухопловну подршку у случајевима масовне евакуације становништва. Биће спремна за одговор на непредвиђене опасности. То ће захтевати побољшање и усавршавање структуре оружаних снага.

Несумњиво је да је овогодишња парада у Пекингу показала да Кина има и снаге и средства, као и јасна опредељења како да спроводи своје стратешке интересе.

Никола Остојић (Nikola Ostojić), e-mail: nikolaos@sbb.rs

⁵⁷ <http://www.politika.rs/rubrike/dogadjaji-dana/Kineske-rakete-i-dalje-tajna-za-Zapad.lt.html>

⁵⁸ China's Military Strategy, BEIJING, May 26 2015 (Xinhua) -- The Information Office of the State Council on Tuesday published a white paper on China's military strategy.